Detašér čistírny a prádelny (kód: 31-027-H)

Autorizující orgán: Ministerstvo pro místní rozvoj
Skupina oborů: Textilní výroba a oděvnictví (kód: 31)
Týká se povolání: Pracovník prádelen a čistíren
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 3

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Orientace v sortimentu textilních materiálů a výrobků	3
Zkoušení vlastností a identifikace základních textilních materiálů	3
Obsluha základního přístrojového a nástrojového vybavení detašovacího pracoviště	3
Detašování textilií různými způsoby	3
Používání postupů předkartáčování, předdetaše a detaše	3
Retušování textilních materiálů	3
Detašování choulostivých materiálů a inteligentních textilií	3
Dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	3

Platnost standardu

Standard je platný od: 10.02.2009 do: 23.01.2013

Kritéria a způsoby hodnocení

Orientace v sortimentu textilních materiálů a výrobků

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Rozeznat materiálové složení textilních vláken	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
b) Rozeznat základní druhy textilií	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
c) Začlenit výrobek podle druhového sortimentu textilních výrobků a oděvů	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
d) Začlenit výrobek podle velikostního sortimentu textilních výrobků a oděvů	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
e) Rozeznat výrobky z inteligentních (funkčních) textilií a výrobky sendvičové konstrukce	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním

Je třeba splnit všechna kritéria.

Zkoušení vlastností a identifikace základních textilních materiálů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Provést základní zkoušky na určení vlastností přírodních vláken (bavlna, len, ramie, vlna, přírodní hedvábí), tj. provést zkoušku na určení druhu – rozpoznat podle vzhledu, provést zkoušky účinků tepla, kyselin, zásad, bělicích prostředků	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
b) Provést základní zkoušky na určení vlastností chemických vláken (viskózové hedvábí a střiž, měďnaté hedvábí, acetát (hedvábí a střiž), triacetát (hedvábí a střiž), polynosické hedvábí), tj. provést zkoušku na určení druhu – rozpoznat podle vzhledu, provést zkoušky účinků tepla, kyselin, zásad, bělicích prostředků	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
c) Provést základní zkoušky na určení vlastností vláken ze syntetických polymerů (polyamidy, polyestery, polyakrylonitril, polyvinylchlorid, polyvinylalkohol (PVA Vinylon, typ Kuralon), polypropylen, polyuretan, Spasndex a jiná elastomerová vlákna apod.), tj. provést zkoušku na určení druhu – rozpoznat podle vzhledu, provést zkoušky účinků tepla, kyselin, zásad, bělicích prostředků	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním

Je třeba splnit všechna kritéria a provést zkoušky pro jeden zvolený materiál pro každé kritérium.

Obsluha základního přístrojového a nástrojového vybavení detašovacího pracoviště

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Použít detašovací stůl (box)	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
b) Použít základní detašovací pomůcky a nástroje	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
c) Použít kombinovanou detašovací pistoli	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
d) Použít a regulovat vzduchovou pistoli	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
e) Použít a regulovat parní pistoli	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
f) Roztřídit základní detašovací chemikálie podle způsobu použití na různé skvrny	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
g) Roztřídit polyfunkční detašovací chemikálie podle způsobu použití na různé skvrny	Praktické předvedení se slovním zdůvodnění
h) Použít ultrazvukovou detašovací pistoli	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním

Je třeba splnit všechna kritéria.

Detašování textilií různými způsoby

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Stanovit postup a použít mechanickou detaš pro vyčištění skvrny	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
b) Stanovit postup a použít rozpouštědlovou a emulgační detaš pro vyčištění skvrny	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
c) Stanovit postup a použít chemickou detaš pro vyčištění skvrny	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
d) Stanovit postup a použít enzymatickou detaš pro vyčištění skvrny	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním

Je třeba splnit všechna kritéria.

Používání postupů předkartáčování, předdetaše a detaše

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Provést předkartáčování na oděvní součásti a identifikovat materiály, u kterých se předkartáčování nesmí provádět	Praktické předvedení
b) Připravit mísením a ředěním vhodný chemický roztok pro předkartáčování	Praktické předvedení
c) Provést předdetaš na oděvní součásti a skvrně a zvolit vhodný detašovací prostředek a technologický postup	Praktické předvedení
d) Provést detaš na oděvní součásti a skvrně a zvolit vhodný detašovací prostředek a technologický postup	Praktické předvedení
e) Provést tzv. „malou detaš“ na oděvní součásti a skvrně a zvolit vhodný detašovací prostředek a technologický postup	Praktické předvedení
f) Provést tzv. „velkou detaš“ na oděvní součásti a skvrně a zvolit vhodný detašovací prostředek a technologický postup	Praktické předvedení
g) Identifikovat základní druhy nečistot a skvrn, stanovit nečistoty polární a nepolární	Praktické předvedení a slovní vysvětlení
h) Detašovat tzv. „rychlou špínu“	Praktické předvedení
i) Detašovat tzv. „pomalou špínu“	Praktické předvedení
j) Použít polární a nepolární rozpouštědlo pro různé druhy skvrn	Praktické předvedení
k) Provést orientační zkoušku stálosti vybarvení na zvolené oděvní součásti v tzv. suchém otěru	Praktické předvedení
l) Provést orientační zkoušku stálosti vybarvení na oděvní součásti v tzv. mokrém otěru	Praktické předvedení
m) Provést orientační zkoušku stálosti vybarvení na oděvní součásti v tzv. rozpouštědlovém otěru	Praktické předvedení
n) Provést orientační zkoušku srážlivosti např. na acetátovém žoržetu	Praktické předvedení
o) Provést redukční bělení textilního materiálu	Praktické předvedení
p) Provést oxidační bělení textilního materiálu	Praktické předvedení
q) Provést antichloraci textilního materiálu	Praktické předvedení

Je třeba splnit minimálně 7 ze všech uvedených kritérií, výběr kritérií provede zkoušející.

Retušování textilních materiálů

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Zvolit podmínky a technologický postup pro retuš textilních materiálů	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
b) Volit běžné prostředky pro retuš podle druhu textilních materiálů	Praktické předvedení
c) Provést retuš na textilním materiálu	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Detašování choulostivých materiálů a inteligentních textilií

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Provést detaš vlněné tkaniny se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
b) Provést detaš přírodního hedvábí, regenerované celulózy a vlněné tkaniny se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
c) Provést detaš mastné skvrny na péřovém výrobku s rubovým zátěrem a hydrofobní úpravou se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení pro péřové výrobky a zvolit technologický postup následného ošetření výrobku	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
d) Provést detaš pánského saka s frontální fixací se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení a zvolit vhodný technologický postup následného ošetření výrobku	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
e) Provést detaš zátěrového materiálu se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení a zvolit technologický postup následného ošetření výrobku	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
f) Provést detaš sendvičového materiálu se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení a zvolit technologický postup následného ošetření výrobku	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
g) Provést detaš membránového materiálu se zvolením chemických detašovacích roztoků a přístrojového vybavení a zvolit technologický postup následného ošetření výrobku	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním

Je třeba splnit všechna kritéria. U kritéria b) zvolí zkoušející jeden druh materiálu.

Dodržování zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Identifikovat kritická místa v provozu pro vznik úrazů elektrickým proudem	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
b) Dodržovat zásady bezpečnosti práce s elektrickými stroji a zařízeními	Slovní vyjádření
c) Identifikovat kritická místa v provozu pro vznik úrazů popálením nebo opařením	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
d) Dodržovat zásady bezpečnosti práce s tepelnými stroji a zařízením	Slovní vyjádření
e) Identifikovat kritická místa v provozu pro vznik úrazů souvisejících s nebezpečnými chemickými látkami	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
f) Dodržovat zásady bezpečnosti práce s nebezpečnými chemickými látkami	Slovní vyjádření
g) Identifikovat kritická místa v provozu pro vznik požáru	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
h) Dodržovat zásady požární prevence a postup činností při vzniku požáru	Slovní vyjádření
i) Identifikovat kritická místa v provozu pro vznik ostatních úrazů, např. úrazy pohybujícími se částmi strojů, pádem z výšky apod.	Praktické předvedení se slovním zdůvodněním
j) Dodržovat zásady bezpečnosti práce pro předcházení vzniku ostatních úrazů	Slovní vyjádření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba stanoví, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy. Dále stanoví, které pomůcky uchazeč při zkoušce nesmí používat.
Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a požární ochrany (BOZP a PO).

Ověřování by mělo být pokud možno spojeno v navazující činnosti vedoucí k úplnému zhotovení služby praní a čištění prádla a oděvů nebo pronajímání prádla.
Uchazeč bude vyzván, aby v případě slovního zdůvodnění stručně vysvětlil definici pojmu, jeho uplatnění v praxi, podmínky a příklady použitého technologického procesu. V případě požadavku nakreslení schématu, uchazeč tak učiní formou náčrtu na předem označený list čtverečkovaného papíru, přičemž není třeba používat pravítko ani jiné pomůcky.
Při ověřování způsobilostí, zejména formou praktického předvedení, je třeba přihlížet k dodržování hygienických pravidel a zásad vedoucích k naplňování podmínky bezpečnosti práce v prádelnách a čistírnách oděvů a prádla. Dále je třeba posuzovat hospodárné využívání zdrojů energie, vody a chemických přípravků, dodržování ekologických principů při provádění služby, bezpečné provádění všech úkonů a časové zvládání jednotlivých operací.
Při hodnocení způsobu zhotovení služby bude provedeno výsledné hodnocení vizuálně i senzoricky, bude provedena obvyklá kontrola kvality vyprání nebo vyčištění, příp. odstranění skvrn. Předmětem hodnocení bude i kreativita, manuální zručnost uchazeče a důraz bude kladen na bezpečnost práce a úsporu použitých prostředků.

Výsledné hodnocení

Zkoušení uchazeče provádí jeden zkoušející. Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do klasifikačního zápisu o zkoušce. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „vyhověl“ nebo „nevyhověl“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Návrh na výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč vyhověl pro všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč pro některou kompetenci nevyhověl.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou nebo před jedním autorizovaným zástupcem.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba musí mít nejméně střední vzdělání s maturitní zkouškou a současně musí splňovat jednu z následujících variant požadavků:
Střední vzdělání s výučním listem v oboru vzdělání chemik prádelen a čistíren + střední vzdělání s maturitní zkouškou (v jiném oboru vzdělání) a alespoň 10 let praxe jako osoba odpovědná v oblasti praní a chemického čištění oděvů nebo ve funkci učitele odborných předmětů nebo odborného výcviku, z toho minimálně pět let v období posledních sedmi letech před podáním žádosti o autorizaci.
Vysokoškolské vzdělání se zaměřením textilním, oděvním, chemickým, strojírenským, elektrotechnickým nebo ekonomickým + alespoň 5 let praxe jako osoba odpovědná za činnosti v oblasti praní a chemické čištění oděvů nebo ve funkci učitele odborných předmětů nebo odborného výcviku, z toho minimálně pět let v období posledních sedmi letech před podáním žádosti o autorizaci.

Další požadavky:
- Autorizovaná osoba, která nemá odbornou kvalifikaci podle příslušných ustanovení zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor dalšího vzdělávání, musí být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) a přípravu zaměřenou na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.
- Autorizovaná osoba musí mít základní dovednosti práce s počítačem a s internetem (stačí doložit čestné prohlášení).
- Autorizovaná osoba musí být schopna organizačně zajistit zkušební proces včetně vyhodnocení na PC, tisku jednotného osvědčení a zasílání s vyhodnocením elektronickou poštou (stačí doložit čestné prohlášení).
Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost předložením dokladu nebo souboru dokladů o získání odborné způsobilosti autorizujícímu orgánu nebo jiným postupem stanoveným autorizujícím orgánem.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Pro zajištění zkoušky podle tohoto hodnotícího standardu je třeba mít k dispozici provozovnu chemické čistírny oděvů a mokrého čištění vybavenou na patřičné úrovni, tzn. minimálně následující materiálně-technické vybavení:
čistírna oděvů, která zajišťuje stálý příjem zakázek v provozovně a současně zajišťuje pravidelný svoz zakázek ze smluvních sběren zakázek
provoz, který eviduje zakázky také elektronickou formou
provoz vybavený chemickým čisticím strojem na bázi PER (perchloretylén) se záchytem koncentrovaných par PER nebo chemickým čisticím strojem na bázi KWL; současně musí být provoz vybaven technologií pro mokré čištění, tj. pracím a sušicím strojem včetně potřebných pracích prostředků pro mokré čištění
provoz vybavený detašovacím stolem (nebo boxem) s kombinovanou detašovací a parní pistolí, kompletní sadou jednoúčelových i polyfunkčních detašovacích prostředků, sadou zkušebních textilních vzorků používaných oděvních materiálů
provoz vybavený žehlicím stolem pro studené žehlení (tj. s odsáváním par ze žehlicího stolu), žehlicí napařovací figurínou a žehlicím lisem
provoz vybavený pracím strojem s odstřeďováním (wash-extraktorem) a sušicím strojem pro běžné praní a sušení zakázek

K žádosti o autorizaci žadatel přiloží seznam svého materiálně-technického vybavení pro účely zkoušky. Pokud žadatel bude při zkouškách využívat materiálně-technické vybavení jiné organizace, přiloží k žádosti o autorizaci smlouvu o jeho využívání nebo pronájmu, která bude uzavřená nejméně na dobu pěti let.

Doba přípravy na zkoušku

Celková délka přípravy na zkoušku (včetně případných časů, kdy se uchazeč připravuje během zkoušky) je 10 až 15 minut.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková délka trvání vlastní zkoušky bez přestávek je 8 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být podle zadaných úkolů rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnotící standard byl zpracován ve spolupráci se Sektorovou radou textilního a oděvního průmyslu a zástupci následujících institucí:
Asociace prádelen a čistíren ČR
Textilní zkušební ústav Brno
Hospodářskou komorou ČR
Národní ústav odborného vzdělávání